

De Kooi

Door Cor Smit

Vraag in Leiden de weg naar 'de Indische buurt', en de mensen zullen je glazig aankijken. Vraag je door naar de Atjehstraat, Borneostraat of Sumatrastraat, dan klaart hun gezicht op. 'Oh, je bedoelt De Kooi', zeggen ze dan. Want hoewel het gebied pas 120 jaar bij de stad Leiden hoort, heeft het een rijke en bewogen geschiedenis. De afgelopen jaren stond de wijk meer dan ooit in belangstelling. De plannen van woningbouwvereniging de Sleutels met haar vooroorlogse woningbezit in deze wijk hielden de gemeenteraden bezig. Protesten van bewoners en erfgoedorganisaties tegen de sloopplannen leidden er eind 2016 toe dat een aantal bouwblokken op de gemeentelijke monumentenlijst werd geplaatst. Deze bouwblokken zullen opgeknapt gaan worden, maar hoe dit zal gebeuren is nog onderwerp van discussie.

Tegelijkertijd verandert een ingrijpend programma van stedelijke herstructurering het karakter van het naoorlogse deel van De Kooi. Zo is bij het Kooiplein een nieuw wijkcentrum gebouwd voor De Kooi en de omliggende wijk(en). De moderne gebouwen steken ver boven de vooroorlogse bouw en de naoorlogse flats uit. Met deze herstructurering tracht de gemeente een sociale impuls te geven aan de wijk. De Kooi is namelijk een van de buurten met de grootste sociale problematiek in de Sleutelstad. Het sociale beeld van de wijk wordt sinds de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw grotendeels bepaald door mensen met een laag inkomen of een uitkering, en mensen met een migratieachtergrond. Toen de wijk voor de Tweede Wereldoorlog vorm kreeg, woonde hier de arbeiderselite. Duidelijk is wel dat De Kooi een bijzondere plaats in Leiden inneemt en dat de architectuur, van een groot deel van de vooroorlogse woningbouw, hoog wordt gewaardeerd.

Aan de rand van Leiden

De Kooi ligt ten noordoosten van de oude Leidse binnenstad. Voor 1896 vormden de singels om de bin-

nenstad de Leidse gemeentegrens. Het gebied van De Kooi behoorde daarom eerst tot de buurgemeenten Oegstgeest, Zoeterwoude en Leiderdorp. Door de groei van de bevolking én van de industrie moest Leiden op zoek naar nieuwe uitbreidingsmogelijkheden. Het gebied werd via twee gemeentelijke herindelingen in 1896 en 1920 bij Leiden gevoegd. Hiermee kreeg Leiden de ruimte om zich verder te ontwikkelen.

De Kooi is het noordoostelijke punt van deze stads-

Japans kwartier (De Kooi)

6 straatnamen

- **Oudste:** Bloemstraat (voor 1895).
- **Nieuwste:** Medusastraat (24 september 1909).

Oost-Indische buurt (De Kooi)

20 straatnamen

- **Oudste:** Atjehstraat en zes andere straten (15 maart 1920).
- **Nieuwste:** Pieter Bothstraat en vier andere straten (14 augustus 1956).
- **Vervallen:**
 - Bankastraat (15 maart 1920) is vervallen na 1974.
 - Nipponstraat (oudste vermelding 1901) werd op 29 september 1950 hernoemd tot Floresstraat.

West-Indische buurt (De Kooi)

16 straatnamen

- **Oudste:** Sint Maartenstraat en zeven andere straten (23 april 1958).
- **Nieuwste:** Kralendijkkade (2017).
- **Vervallen:** De laatste bekende referentie naar de Marowijnhaven (1958) dateert uit 1963.